

VARSTVO OKOLJA

STANJE NAŠEGA OKOLJA SE JE V ZADNJIH LETIH NEKOLIKO POPRAVILO

Slovenija je sicer majhna država, ki pa se zaradi reliefne raznolikosti (menjavanja dolin, kotlin in gora), prehodne lege in odprtosti proti drugim delom Evrope srečuje z različnimi **OKOLJSKIMI PROBLEMI**. Ti so se nakopičili v drugi polovici 20. stoletja. Naše okolje je bilo najbolj prizadeto v obdobju najhitrejše povojne industrializacije in urbanizacije. Onesnaževanje okolja povzročajo različne emisije.

EMISIJE so različne snovi ali vrste energije, izločene in zapuščene v okolje. Sestavljajo jih različni plini, tekoči in trdni delci (dim, prah, smrad in podobno) ter sevanja.

Onesnaževanje okolja se je krepilo vse do sredine prejšnjega desetletja. V zadnjih letih, v obdobju po osamosvojitvi, se je stanje posameznih sestavin okolja predvsem zaradi zapiranja tehnološko zastarelih industrijskih obratov nekoliko izboljšalo kakovost površinskih voda in zraka. Pri drugih sestavinah pa se še naprej slabša (kakovost podtalnice). Pokrajine, kjer je prizadetost okolja večja, se prepletajo s tistimi, kjer je manjša. Čeprav so prizadete vse sestavine okolja (zrak, vodovje in tla), je prizadetost omejena predvsem na nekatere kotline in doline ter posamezne odseke rek.

ONESNAŽENOST ZRAKA SE JE ZMANJŠALO

Onesnaženost zraka se je zaradi reliefne raznolikosti najbolj osredotočena v nekaterih kotlinah in dolinah (Ljubljanska, Celjska in Velenjska kotlina, Zasavje, Mežiška dolina). Emisijam, ki nastajajo v Sloveniji, se pridružujejo tudi

škodljive snovi, ki jih k nam prinašajo vetrovi iz Zahodne in Srednje Evrope.

V preteklosti je bila v Sloveniji onesnaženost zraka ena največjih težav, zato smo na tem področju ukrepali. Glavni vir onesnaževanja so termoelektrarne, ki oddajajo zdravju najbolj škodljiv **žveplov dioksid**, del emisij pa prihaja tudi od industrije in ogrevanja stavb. Emisije žveplovega dioksida smo v 15ih letih zmanjšali skoraj za polovico. To je posledica zmanjšanja industrijske proizvodnje; še posebej zaustavitve proizvodnje v tehnološko zastarelih in energijsko potratnih industrijskih obratih, ki so pomemben vir žveplovih emisij. Pri industriji in ogrevanju stavb smo ekološko oporečne vrste domačega premoga začeli nadomeščati z drugimi do okolja prijaznejšimi gorivi (zemeljski plin) in sistemi ogrevanja. Poleg emisij žveplovega dioksida so se pri nas zmanjšale tudi emisije **dima**.

PRIZADETI SO TUDI VODOVJE, TLA IN GOZDOVI

Tudi naše vodovje je čezmerno onesnaženo. Glavni viri onesnaževanja so intenzivno kmetijstvo, del industrije, promet in razpršena poselitev z neurejenim odvajanjem odpadnih voda.

K sreči imajo reke **samočistilno sposobnost**, kar pomeni da se njihova kakovost ob toku navzdol počasi izboljšuje.

Površinske vode so najbolj onesnažene zaradi industrijskih in komunalnih odpadkov iz naselij. Na voljo imamo premalo čistilnih naprav, še posebej v večjih slovenskih mestih.

Zaradi velike porabe kemičnih zaščitnih sredstev in mineralnih gnojil se v zadnjih letih se naprej slabša kakovost podtalnice, ki se naš najpomembnejši vir pitne vode. Zaradi kmetijstva so onesnažena tudi tla. Naši gozdovi pa so prizadeti predvsem

zaradi onesnaženega zraka, pri čemer je stanje pri iglavcih bolj kritično.

RAVNANJE Z ODPADKI JE ŠE VEDNO PROBLEM

Ena najslabše rešenih nalog v okviru varstva našega okolja je ravnanje z odpadki. Odpadke delimo na industrijske in komunalne, pri čemer industrija največkrat odlaga skupaj s komunalnimi. Večino odpadkov odlagamo v naravo, namesto da bi jih vsaj del predelali. Imamo čez 50 organiziranih odlagališč komunalnih odpadkov, vendar pa še zdaleč niso vsa na primernih krajih in ustrezno opremljena. Čeprav je večina prebivalstva že vključena v organiziran odvoz odpadkov, imamo od 50 000 do 60 000 divjih odlagališč odpadkov.

DEL VARSTVA OKOLJA SO TUDI ZAVAROVANA OBMOČJA

Nekatere živalske in rastlinske vrste so resno ogrožene. Najboljši ukrep proti temu je zavarovanje takšnih območij s posebnimi predpisi. Za zdaj imamo zavarovanega le 8% ozemlja, glede na naravne danosti pa bi ga bilo potrebno zavarovati 30%.

Varstvo narava ima v Sloveniji že dolgo tradicijo, saj so bile prve naravne znamenitosti zavarovane že v 19.em stoletju. Pomembnejše naravne znamenitosti so razglašene za naravne rezervate ali naravne spomenike. Zaokrožena območja z večjo gostoto naravnih in tudi kulturnih znamenitosti so že zavarovana v narodnem in več krajinskih parkih.

Najpopolnejša oblika zavarovanja narave je narodni park. Pri nas imamo le Triglavski narodni park. Milejše oblike zavarovanja narave so regijski in krajinski parki.